

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Disputatio III. De objecto formali Fidei divinæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

rei veracitatem esse priorem dictione, cum illa sit proprietas necessaria, imò est quid Deo intrinsecum, revelatio autem est quid creatum, & extrinsecum. In esse tamen credibilis ita à se invicem hæc duo pendere asserit, ut nullus inter ea sit ordo prioris & posterioris, sed sese in hoc genere essentialiter includant: nec enim veraci-

tas quidquam ad actum Fidei conferre potest sine dictione, nec dicitio sine veracitate. Verum ut in rebus physicis juxta dicta in Philosophiâ, difficillima est hæc mutua causalitas, seu dependentia, ita non levem habet difficultatem in intentionalibus, seu motivis intellectus & voluntatis: de quo plura infra.

Tam disticta quam veracitas est ad actum Fidei necessaria.

DISPUTATIO TERTIA.

De objecto formali Fidei divinæ.

OBJECTUM formale, ut Disp. 2. Logica Sect. 1. num. 6. & sequentibus ostendi, est id propter quod in aliquid tendimus, ut dum quis propter sanitatem vult incidere venam, &c. Sanitas est objectum formale, incisio venæ objectum materiale: quod similiter in actibus intellectus contingit, ut latius ostensum est loco citato. Quæ ergo illuc diximus, ad præsentem questionem applicando, objectum formale Fidei est illud, quod objectivè movet intellectum ad assentiendum rei alicui, seu mysterio, quod proponitur credendum. Alia quidem movent etiam ad assensum Fidei, ut apprehensiones, & imperium voluntatis, non tamen sunt objectum formale Fidei, cum non sint omnino objectum, ab actu enim Fidei non representantur, sicq; non movent objectivè, quod, ut diximus, est de conceptu objecti formalis actuum intellectus.

Objectum formale universim quid sit.

Movens debet objectivè ad assensum.

SECTIO PRIMA.

Quid sit objectum formale Fidei divinæ.

I. Hæreticorum quorundam circa objectum formale Fidei error.

ANCTUS Augustinus lib. de utilitate credendi, cap. 1. refert, tenuisse Manichæos nihil credendum esse, nisi quod humanâ ratione assequi possumus. Eundem errorem S. Bernardus epist. 190. ad Innocent. tribuit Abailardo, multique ex modernis hæreticis hoc ipsum mordicus defendunt: qui proinde objectum formale, rationemque assentiendi, non in auctoritate Dei dicentis, sed in rerum in se evidentia, vel immeditâ, ex ipsâ scilicet terminorum apprehensione, vel mediâtâ, nempe per discursum habitâ, constituunt.

II. Quidam Fidei articuli sunt supra rationem, & captum creaturæ rationalis, nec ad ulla principia per se nota reduci possunt, ut est sacrosancta Trinitas, Incarnatio, & alia quædam. Deinde Apostolus 2. ad Corinthios, cap. 10. num. 5. dixit oportere captivare intellectum in obsequium Christi: quæ autem captivatio, ubi naturalis ratio convincit ita rem propositam se habere, &

cogit ad assensum? Quare Christus Matth. 16. vers. 17. S. Petro ipsum, Filium Dei vivi agnoscanti dixit: Caro & sanguis, id est naturæ vires, non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est. Tandem Divus Paulus 1. ad Corinthios 2. vers. 4. sic habet: Prædicatio nostra non est in persuasibilibus humane sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus, & virtutis, ut Fides vestra non sit in sapientiâ hominum, sed in virtute Dei. Hinc Sanctus Augustinus serm. primo de Trinitate: Fidelis sum, inquit, credo quod nescio. Tractatu etiam 40. in Joannem circa illud: Nisi credideritis, non intelligetis, sic scribit: Credimus ut cognoscamus, non cognoscimus ut credamus. Idem docet S. Dionysius, S. Basilus, S. Gregorius Nazianzenus, Sanctus Hilarius, S. Joannes Damascenus, & alii Patres. Et sanè, si homini docto & probomira interdum dicenti credimus, quamvis ea quæ dicit non semper intelligamus, quantò magis Deo, utpote cujus est & infinita sapientiâ, & rectitudo, ut nec fallere possit, nec falli.

Docet Scriptura Deum dicentem, non rationem naturalem, esse objectum formale Fidei.

Homini docto & probè credimus, ergo à fortiori Deo.

Neque hinc sequitur homines, si Deo ea, quæ supra eorum captum sunt, dicenti credant, facere imprudenter: ut enim quis prudenter agat, non est necessarium ut ratione naturali ea quæ dicuntur intelligat, sed sufficit talia ipsi hic & nunc proponi motiva credibilitatis rei credendæ, ut quamvis evidentiam ejus in se, & prædicatis illius

III. Quid requiratur ad hoc, ut quæ mira dicentis credendo, nõ agat imprudenter.

Tom. II. illius intrinsicis non videat, videat nihilominus esse prudenter credibile: & hoc necessarium esse dicimus ad articulum Fidei credendum, & sufficere ad vitandam censuram illam Sapientis, Ecclesiastici 19. vers. 4.

Qui citi credidit, levis est corde,

hic enim non citò, sed maturâ deliberatione, & consilio animum ad rei propositæ assensum applicat. Facit etiam quod habetur ep. 1. Joan. cap. 4. vers. 1. *Probare spiritus si ex Deo sint:* & illud 1. ad Thessal. 5. vers. 21. *Omnia probate: quod bonum est venete.*

IV. Præceptum Dei circa veritatem credendam æquivaleret revelationi.

His ergò relictis: dicunt aliqui non videri necessarium hac in re ullum omninò motivum, si enim Deus cuiquam præcipiat ut veritati alicui non apparenti, Trinitati exempli gratia, vel Incarnationi assentiatur, hic assentiendo elicit actum fidei, & tamen veracitas Dei objectis hinc non applicatur, cum Deus, ut suppono, in hoc casu ista non revelet. Respondetur, si Deus cuiquam imperaret, ut objecto alicui materiali præberet assensum; imperium illud æquivaleret quodammodo revelationi, & perinde esset in ordine ad illum assensum, ac si rem illam revelasset. Multi tamen negabunt hunc propriè esse actum Fidei.

V. Quibusdam objectis materialibus Fidei assentiri possimus ob veritatem illorum intrinsicam.

Dices secundò: quicquid est verum, potest ei intellectus assentiri: sed materiale objectum Fidei est verum: ergò independentè à divinâ revelatione potest ei quis præbere assensum. Respondetur: si ejusmodi sit veritas illa objectiva, ut humanum captum non superet, qualis est Deum esse, esse æternum, omnipotentem, & aliarum plurimarum, quæ in divinis literis continentur, hujusmodi veritati assentiri possumus independentè ab auctoritate divinâ, ob connexionem scilicet intrinsicam inter prædicatum & subjectum: hic tamen non esset actus Fidei. Si verò tale sit objectum, ut humanâ ratione illud assequi non possumus, quemadmodum est Trinitas, Incarnatio, &c. hujusmodi, inquam, veritatibus objectivis assentiri nequimus, nisi ob auctoritatem, & motivum extrinsecum, cum connexio earum intrinsicæ nobis non innotescat.

Duplex objectorum Fidei genus.

VI. Objectum formale Fidei est Deus.

Dicendum itaque objectum formale Fidei divinæ esse Deum: ita S. Thomas hic, quæst. 1. art. 1. & 1. parte, quæst. 1. art. 3. & 7. quem ibidem sequuntur Thomistæ, Caietanus, Medina, Bannez & alii: Canus lib. 12. locorum, cap. 3. Idem docet Halensis 3. parte, quæst. 78. memb. 4. Albertus in 3. dist. 23. art. 7. & 12. S. Bonaventura dist. 24. art. 1. quæst. 2. & 12. Gabriel dist. 23. quæst. 2. art. 1. Richardus dist. 23. art. 4. quæst. 3. Capreolus dist. 24. quæst. un. art. 1. Durandus dist. 23. quæst. 7. num. 12. & distinctione 24. quæst. 1. & 2. Valentia hic, quæst. 1. punct. 1. §. 4. Suarez hic, Disp. 3. Sect. 1. num. 6. Granada hic, Tract. 1. disp. 2. Tannerus Disp. 1. quæst. 1. dub. 3. Arriaga in tractatu de Fide, Disp. 1. Sectione secundâ, & alii passim.

VII. Auctoritate Scripturæ ostenditur objectum formale Fidei divina esse Deum.

Hæc conclusio est Fide certa; sæpissimè enim eam tradunt sacræ literæ, docentque Fidem divinam in infallibilem Dei loquentis auctoritatem resolvi: sic Matth. 16. vers. 17. dicit Christus: *Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in caelis est.* Deinde ad Romanos 4. vers. 3. & Gen. 15. vers. 6. dicitur: *Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad justitiam.* Primæ item ad Thessal. cap. 2. vers. 13. sic habetur: *Cum accepissetis à nobis Verbum auditus Dei, accepistis illud, non ut*

verbum hominum, sed sicut est verè Verbum Dei. Deinde in Epist. 1. Joan. cap. 5. vers. 9. *Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod majus est, quoniam testificatus est de filio suo. Qui credit in Filium Dei, habet testimonium Dei in se, &c.*

Hoc etiam docent Sancti Patres: sic S. Ambrosius Epist. 12. ad Valentinianum: *Cui, inquit, magis de Deo, quàm Deo credam?* & S. Augustinus de spiritu & literâ, cap. 32. ita loquitur: *Non dubium est, illam Fidem ab Apostolo commendari, qua creditur Deo.* Sicut ergò omnis Fides nititur auctoritate dicentis, & in hoc distinguitur à scientiâ & opinione, quæ intrinsicè prædicatorum inter se connexionem nituntur, illa evidente, hæc probabilis, ita Fides divina nititur auctoritate Dei, & in eam tanquam in objectum resolvitur, quod est habere Deum pro objecto formali.

VIII. Testimonio Patrum, & ratione declaratur Fide in Deum, ut in objectum formale resolvitur.

SECTIO SECUNDA.

Sub qua ratione, seu perfectione Deus sit objectum formale Fidei.

VARIÆ, ut primâ parte vidimus, in Deo sunt perfectiones, quæ attributa appellantur, ex quibus Ens illud infinitum, bonorumque omnium fons & origo constituitur. In his perfectiones velut in objecta virtutes variæ teruntur, quam ergò ex his omnibus sibi fortiatur Fides, in qua tanquam in objecto formali recumbat, hinc inquirendum.

Primus hac in re dicendi modus est Guilielmi Parisiensis, qui cap. de Fide, initio affirmat Fidem nostram in supremum Dei dominium ultimò resolvi: si enim, inquit, resolveretur in Dei veracitatem, Fides fieret ex discursu. Sed quicquid sit de hac sequelâ, de qua videbimus postea, ubi disputabitur utrùm Fides esse possit discursiva, non magis sequitur nos credere ex discursu, si resolvatur Fides in Dei veracitatem, quàm si resolvatur in supremum ejus dominium, æquè enim est actus discursivus *Credo quia Deus est supremus Dominus, ac Credo quia Deus est verax.* Dico itaque, licet actus imperans Fidem, habeat fortè pro motivo dominium Dei: quamvis neque hoc motivum habere videatur, alioqui esset actus Theologicus, sed solum pro motivo habet honestatem, quæ reperitur in executione rei à Deo præceptæ, seu in honestate, quæ est in conformando se voluntati divinæ. Sed esto actus imperans, hoc motivum haberet, actus tamen imperatus Fidei credit, non quia Deus est supremus Dominus, sed quia est verax; hæc namque est, quæ objectum quod creditur, verum esse ostendit, actumque reddit certissimum.

Secundus dicendi modus est Aureoli apud Capreolum in 3. distinct. 24. art. 2. qui Deitatem, seu Deum ut Deum ait esse objectum formale Fidei. Ratio ejus est; si enim, inquit, ab aliquo quærat, cur tale objectum, seu articulum propositum credat, respondet, quia Deus dicit, ergò in Deum quâ Deum tanquam in objectum formale ultimò resolvitur Fides divina.

Sed contra: Quamvis namque si Deitas sumatur realiter, & prout est à parte rei, seu pro totâ naturâ divinâ, atque ut omnes Dei perfectiones includit, inter quas etiam est veracitas, seu infallibilitas in dicendo, quo sensu frequenter in propositionibus Fidei objecto assentimur immediatè,

III. Deum quòd Deum volunt aliqui esse objectum formale Fidei divina.

IV. Deitas auctibus modis sumi potest.

immediatè, quia Deus dicit: hoc, inquam, licet ita se habeat, sicut tamen actiones quasdam non Deitati formaliter, sed aliis Dei perfectionibus tribuimus, ut mundi creationem omnipotentiae, redemptionem misericordiae, malorum punitionem iustitiae, & sic de ceteris, etiamsi haec omnia realiter praestet Deitas, ita tribuendo singula singulis Deo aliquid dicenti credimus, non quia Deus est formaliter, sed quia summè verax, seu infallibilis auctoritatis, licet Deitas, seu natura divina sit ratio hujus mediata, quia scilicet ratione nostrà est quasi causa veracitatis, ut omnium divinarum perfectionum quodammodo fons & radix.

Nonnulla actione quibusdam Dei perfectionibus peculiariter tribuuntur.

V. Obiectum formale Fidei est Dei veracitas.

Quidam auctoritatem omnino infallibilem requiratur.

VI. Ostenditur veracitatem esse obiectum formale Fidei.

VII. Si in Deo sola existet veracitas, Fides esse certissima.

Quo quis scientia & sinceritate est praestantior, potior est auctoritate.

Quis inter homines majoris sit auctoritatis.

vera etiam dicenti non credimus, utpote qui mendax est, & pater ejus.

SECTIO TERTIA.

Ulterius declaratur, quo pacto veracitas sit obiectum formale Fidei divinae.

VT verò rem hanc ulterius explicem, etiamsi Deitas, ut dixi Sect. praecedente num. 4. sit ratio mediata credendi, cum sit radix veracitatis, non tamen ingreditur tanquam motivum, sed sola veracitas, ad hanc enim solam si actus terminaretur, imò per impossibile separatam à Deitate, ut ostensum est Sect. praecedente n. 7. actus tamen in eam tendens, seu propter illam assensum praebens obiecto materiali, quod credendum proponitur, esset Fides. Unde Deitas est ultima ratio in essendo, non in credendo, seu terminativa, aut motiva actus Fidei. Quemadmodum in rebus corporeis est mixtio elementorum sit causa cur res materiales habeant colores, sicque remota ratio terminativa visus, id tamen, quod immediatè movet, aut terminat actum visionis, est lux & color.

I. Quo pacto Deitas sit ultima ratio credendi.

Deitas est ultima ratio in essendo, non in credendo, non ultima ratio motiva.

Dices cum P. Arriaga hic, Disp. 1. Sect. 2. Sicut potest quis actu Fidei attingere veracitatem, non Deitatem, ita à fortiori attingere poterit revelationem, non attingendo veracitatem, ac proinde sicut in priore casu Deitas est solum ratio essendi respectu veracitatis, & non motivum actus seu assensus, ita & veracitas in hoc secundo casu erit ratio tantum essendi revelationis, totum autem motivum actus erit revelatio procedens à veracitate. Ego certè non video, cur dari hujusmodi actus nequeat, dico tamen diverso modo respectu illius habere se veracitatem divinam, quam in alio actu se habeat Deitas respectu veracitatis; ut enim actus ille sit firmus & certus, provenire debet à motivo certo & infallibili, cognito ut tali; hujusmodi autem non est revelatio, nisi ut informata quodammodo extrinsecè à veracitate, seu nisi cognoscatur ab illà provenire tanquam à principio, quod nec fallere possit, nec falli, sicque non est causa tantum essendi respectu revelationis, sed etiam credibilitatis ejus, utpote cujus cognitio in ejus credibilitatem influit, ut ostensum est.

II. Quid si ab actu aliquo Fidei attingatur immediatè sola revelatio, & non veracitas.

Quid requiratur ut revelatio firmitatem causet in actu Fidei.

At verò in Deitate respectu veracitatis longè aliter se res habet, Deitas quippe respectu veracitatis est mera ratio essendi, nec ad hoc ut veracitas reddat actum Fidei infallibilem, requiritur ut Deitas, quae ratione nostrà est illius radix, cognoscatur, sed ipso facto quòd sciat quis revelationem procedere à veracitate, seu à principio, quod nec fallere potest, nec falli, actus, quo assensum obiecto proposito propter veracitatem praebet, est certissimus. Imò, ut latius dictum est Sectione praecedente, si infinita illa veracitas, non à Deitate, sed aliunde procederet, actus Fidei haberet adaequatum suum motivum, & foret firmissimus. Si autem fingatur hujusmodi veracitas realiter distincta à Deitate, actus illam praecisè habens pro motivo, non esset Theologicus, sicut nec esset ille, quo crederet quis ob solam revelationem, utpote quae est res creata. Utrum autem veracitas & revelatio ad actum Fidei circa obiectum aliquod elicendum cognosci debeant lumine naturali, an supernaturali, dicitur infra.

III. Aliter Deitas se habet respectu veracitatis, & veracitas respectu revelationis.

Actus ob solam revelationem assensum non esset Theologicus.